

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ISZIDÓ-POLITIKAI LAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára, pályaud-
varon és vidéken is, 3 lej
Bukarestben — 3:50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 20 ck
Egy szám — 1:20 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 145. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Elal 3. — 1923. augusztus 15. Szerda

A mi parlamentünk

(Karlsbad, augusztus 10. Az Uj Kelet ki-
küldött munkatársától.) A számonkérés és multat-
idézés két nehéz, feszült atmoszférájú napja
van a kongresszus mögött. Ma, hajnali három
órakor végetért az általános vita, az ugyne-
zett Generaldebatte, amelyen a kongresszus
kritikát mondott a vezetőség két éves tevékeny-
sége fölött. Amint előrelátható volt, a kritika
főleg és majdnem kizáróan egyetlen pont körül
összpontosult: a Jewish Agency kérdése körül.
Mintha a cionista mozgalomnak más problémája
nem is volna, mintha a Palesztina-munka
egyetlen rugója az Agencyben gyökerezne,
minden érdeklődést és minden energiát ez a
vita abszorbeált, — a régi, praktikus cionisták
nem kis fájdalomra. Kétségtelen, a Jewish
Agency helyes megoldása fordulópontot jelent
az egész mozgalom életében, azonkívül roppant
jelentős személyi kérdések is fűződnek hozzá.
Igy az új vezetőség kérdése, amely szoros
függvénye annak, miképpen határoz a kon-
gresszus az Agencyről. De végeredményben az
Agency mégsem téveszthető össze a cionista
mozgalommal s a személyi kérdések nem lehet-
nek fontosabbak az országépítés reális szükség-
leteinél. Sokan érzik ezt már a harcos ellenzékiek
közül is s az utolsó órák hangulata erős el-
tolódásokat idézett elő az ingadozó erővisz-
onyokban. A bizalmi indítványt azonban a
centrumpárt ennek ellenére sem merete még a
kongresszus elé terjeszteni. Még vár az erők
élesebb kikristályosodására.

Az utolsó két nap megmutatta a kon-
gresszus igazi arculatát. Felvonultak a pártok
szónokai, az országos szervezetek képviselői,
ellenzékiek, kormánypártiak, szocialisták, keleti
és nyugati zsidók. Ezer árnyalat és éles, haj-
szálfinom disztinkció méri össze erejét. Maguk
a szocialisták három-négy csoportra oszlanak.
A centrumban is a német demokratáktól az
amerikai ujcionistákig számos ntánszbeli el-
térés van. Legegységesebbek még a mizrachis-
ták, akik szigorú pártfegyelem alatt tartják
embereiket és naponta többször tartanak külön
értekezletet, hogy az egységes fellépést min-
den pontnál biztosítsák. Az egyes Landsmann-
schaftok is igyekeznek, több-kevesebb sikerrel,
egyöntetűen fellépni.

Az erdélyi delegátusok

A romániai Landsmannschaft már az első
napon külön egységként konstituálta magát a csat-
olt területek delegátusainak bevonásával. A teljes
egységet azonban nem lehetett megővni, mert a
beszárabiaiak már tegnap hivatalosan átléptek a
Grünbaum-féle ellenzéki csoportba. Így a Lands-
mannschaft most csak a regáti, bukovinai és er-
délyi delegátusokat foglalja magában. Számos meg-
beszélést tartott eddig, amelyek közül nem egy
igen viharos lefolyású volt. Egy alkalommal pél-
dául, amikor a bizottságokba való jelölésekről volt
szó, Geiger bukovinai delegátus, a bukovinaiak
nagyobb politikai iskoldottságára való hivatko-
zással, bizonyos helyeket a bukovinaiak számára
követelt. Ez a kijelentés rendkívül felháborította
a regátiakat, különösen Horia Carp-ot, az ismert
író, úgyhogy majdnem szakításra került a sor. Az
erdélyiek közbelépésére sikerült a konfliktust hé-
készen elintézni. Az erdélyi delegátusok egyébként
a következő bizottságokban működnek: Az állandó
bizottságban, amely a kongresszus legfontosabb
szerve, dr. Weissburg Chaim, a Palesztina-bizott-
ságban Giszkalay János, a Keren Hajjeszód-bizott-
ságban Hirsch Jenő, a szervezeti bizottságban dr.
Marton Ernő és a költségvetési bizottságban Klein
Albert. A romániai Landsmannschaft előrelátható-
lag Weizmann javaslatát mellett fog szavazni. Eb-

be az irányban még tárgyalások folynak, mert a
Landsmannschaft néhány feltett kérdésre még fe-
leletet vár.

A kongresszus szónokai

Nem hiszem, hogy volna még egy parlamentje
a világnak, amely ennyi képzett, gondolkodó kop-
nyát és ragyogó szónokot egyesítene magában, bár
a mostani kongresszus emberanyag tekintetében
mögötte marad az eddigieknek. A delegátusok igen
tekintélyes része régi politikai multra tekint vissza,
nemcsak cionista vonatkozásban, de az egyes álla-
mok politikai életében is. A kongresszus tagjai
között több volt orosz dumaképviselő van, mások
az osztrák parlamentnek és az amerikai szenátus-
nak voltak tagjai. A jelenleg is mandátummal bíró
országgyűlési képviselők száma meghaladja a
huszontöt. Legnagyobb részük természetesen a
leugyel sejtmagokból rekrutálódik. Itt van dr. Szol-
oveitsk a volt és dr. Rosenbaum, a jelenlegi lit-
ván zsidó miniszter. Egyetemi tanárok, tudósok,
írók és művészek egész serege tla delegátusi pad-
sorban. Itt vannak, Struok, Budkó és Waohel, az
új zsidó képzőművészet megteremtői. És mellettük
ülnek munkásrubonyban a palesztinai dolgozó zsidók
proletárképviselői. Csodálatos parlament ez, kevés
nép dícekedhet ilyen képviselőkkel.

A kongresszus szónokai közül ismertetem
már a két legkiválóbbat, Weizmann és Szokolovot.
Utánuk jön nyomban az öreg és mindig fiatal
Schemarja Lewin. A legragyogóbb zsidó népszónok.
Litván szargonban beszél, lágy, egyszerű gesztusok-
kal és annyi bájjal (nem lehet más kifejezést hasz-
nálni), hogy ellenfelei sem tudják megtagadni tőle
a tetszés viharos kitérését. Schemarja Lewin nem
szónokol, ő mesél, kedvesen, közvetlenül szelíd
humorral, vagy könnyes fájdalommal, de mindig
a szívekhez szól és mindig megtalálja az utat a
szívekhez. Nincsenek hangos kitérésai, nem használ
szónoki fogásokat, előadásának egyszerű, keresetlen
formáival, amely nála igazi művészetté fejlődött,
ragadja magával hallgatóit.

Az ellenzék vezetője

Az ellenzék vezetője, Grünbaum lengyel kép-
viselő szintén mestere a szónak, de ő inkább
szenvélyességével és frappáns fordulataival hat.
Ezalkalommal érződik szavain, hogy jobb érzése
ellenére támadja Weizmann. Úgyel minden
szavára, nehogy tulmenjen a magasabta határon.
Szép, Herzl-arou, finom megjelenésű férfi. Hontit-
ársai mondják, hogy a lengyel parlament leg-
tehetségesebb tagja. Lángoló cionista, aki félti a
Jewish Agency kibővítésétől a cionista eszme
tisztaságát és a nemzeti ideál csorbitatlan meg-
őrzését. Weizmann sovínizmusának nevezte, akit
megfertőzött a lengyel sovínizmus. Weizmannnak
nem volt igaza. Grünbaum a cionista gondolat
élő, vérző lelkiismerete. Barátai körében kijelen-
tette, érzi, tudja, hogy elbukik, sőt nem is akarja,
hogy győzzön, mert Weizmannnak maradnia kell.
De kell egy erős ellenzék, amely ügyeljen, nehogy
tévutra kerüljön a mozgalom.

A mizrachisták vezérszónoka Meir Berlin
amerikai rabbi volt. Joviális, köpöcs, korszakállas
férfi. Inkább néz ki vidéki rasekőlnak, mint
rabbinak. Héberül beszél askenáz kiejtéssel.
Hevesen, kiabálva szónokol, de annál kevesebb
meggyőző erővel. A szocialisták gyakran zavarják
közbeszólásaival, de ő nem zavartatja magát, tul-
kiabál mindenkit. A mizrachisták másik szónoka
Farbstein lengyel képviselő volt. Lengyel szargon-
ban, éneklő panaszos hangon beszél, az ember azt
hinné, egy chászid rabbi gyászbeszédét hallja.
A mizrachisták azt mondják, hogy vannak sokkal
jobb szónokaik is, de azokat későbbre hagyják.

A német cionisták részéről dr. Hantke
beszél. Száraz, hűvös érvelő, aki csak az értelemr-

akar hatni. Semmi szentimentalizmus, semmi hangu-
lat, csak komoly logikai érvek. Igazi német iskola.

A szocialisták

Annál hevesebbek és szenvélyesebbek a
szocialisták. Kaplanszky, a Poale Zion szónoka
jddisül ostorozza a munkásellenes tendenciákat a
cionista mozgalomban. Nem fukarkodik az olcsó
népszónoki fogásokkal és sikerül is neki mozgásba
hozni — a karzatot. Mélyebben járó és komolyabb
szónok Alrosoroff, a Hitachdut vezére, aki klasz-
szikus héberséggel ismerteti a palesztinai munkás-
ság kívánásait. A legvéresebbszájú szónok Mers-
minsky, a Ceiré Cion tagja. Beszéd közben nyug-
talanul forgatja cvikker mögött mélyentülő szeméit,
állandóan hadonászik és az asztalt verdesi. Párt-
jában nagyon népszerű s az egyetemes munkás-
mozgalomban is tekintélye van. Nem gondolkodó
nagyság, de megbecsülhetetlen propagandaerő. A
zsidó szocialisták súlyosabb elemei, mint Ben Cwl,
még nem beszéltek.

Viharok a kongresszuson

A Generaldebatte egész lefolyása alatt majd-
nem állandóan kisebb-nagyobb viharok zavarták
meg a tárgyalások nyugodt menetét, eltekintve a
közbeszólásoktól, amellyel temperamentosabb de-
legátusok a legtöbb felszólalást fűszereszk. Igy pél-
dálú mindjárt az elején, Rabbi Meir Berlin be-
széde alatt, heves összeütközésre került a sor a
mizrachisták és a szocialisták között, akiket a
bolcs kongresszusi vezetőség jó távol ültetett egy-
mástól. Meir Berlin azzal vádolta meg a palesz-
tinai szocialistákat, hogy üldözik a mizrachista
munkásokat. Ez a kijelentés heves ellentmondáso-
kat váltott ki a szocialistáktól és Berl Locker, a
Poale Cion egyik vezetője Meir Berlin felé kiáltja:

— Rabbi ur, ön hazudott!

Erre a mizrachisták oldalán tört ki a fül-
siketítő zaj, akik elégtételt követeltek az elnöktől.
Történetesen ugyanekkor a szocialista Ben Cwl
elnökölt. A legkorrektebb módon felszólította
Lockert, vonja vissza sértő kifejezését, de a szo-
cialisták hevesen közbekiáltottak:

— Előbb vonja vissza Meir Berlin, amit
mondott, mert megsértette a palesztinai munkás-
ságot.

Az elnök szólni akar valamit, de a mizra-
chisták lármája miatt nem lehet hallani szavait.
Elégtételt követelnek és az elnök lemondását, kü-
lönben elhagyják a termet. A szocialisták dühösen
ordítanak a jobboldal felé:

— Nem türjük tovább a mizrachista-terrort!

— Husz évig tárgyaltak a szocialisták miz-
rachista elnökök alatt, most respektálják a szo-
cialista elnök intézkedéseit!

Negyedóránál tovább tartott a fül-
siketítő zaj, amíg végre kölcsönös kimagyarássok után a
rend helyreállott s a tanácskozást folytatni lehetett.

Zionisten und Heranzionisten

Általában az egész Generaldebatte lefolyása
nagyon izgatott volt s az izgalom tetőfokát érte
el csütörtök éjjel, amikor Weizmann válaszolt az
elhangzott támadásokra. A csütörtök éjjeli gyűlé-
sen előbb Szokolov beszélt és ismertette a végre-
hajtóbizottság álláspontját a Jewish Agency kér-
désében. Szellemesen, finoman válaszolt a táma-
dásokra s egy kijelentése bizonyára szálloigévé
fog válni a cionisták között.

— Két napon arról vitatkoztak itt az urak,
hogy vonjuk-e be új erőket a Palesztina-építésbe
vagy sem. (Heranziehen neue Kräfte, oder nicht.)
Különösnek tartom, hogy erről a kérdéstről egy-
általában vitatkozni kell. Még megérjük, hogy
majd így fognak osztályozni elvtársaink között:
Zionisten, und Heranzionisten.

Óriási derűtség és óriási hatás. Ismét bebi-
zonyult, hogy egy szellemes kiszólásnak sokszor
nagyobb hatása van, mint száz komoly beszédnek.

Rt. Szatmár
enyvet, csontszirt,
csikénőcsöt, gép-
csontot, száraz
és olvasztott

Flórizlet:
Egeres
szokot összeszegezett
rendelésre azonnal
napl áron 1381
vits lakarastedés
és ládagár
Kajantól-ut) 1 szám

Kereskedelmi
és ipari
yomtatványokat:
körleveleket
cégkártyát
levélpapírost
számlát

egelőcsőbb árban
feltűnően ele-
áns kivitelben
észita Kadima-
nyomda Rt.

Oradea-Mare
(kishidő)

iroda:
Regina
25.
m: 2—41
ycim:
Cluj

Az új német kormány beszüntette a jóvátételi szállításokat

Berlin, augusztus 14. Az új kormány félhivatalos közleményt adott ki, amely szerint Németország a birodalom súlyos helyzetére való tekintettel, amelyet a Rajna- és a Ruhr-vidék elszakítása okoz, a dologi teljesítések és a jóvátételi szállítások minden állammal szemben való ideiglenes megszüntetésre kényszerült. Ezentul nemcsak Franciaország és Belgium, hanem Anglia, Olaszország, Görögország, Szerbia, Portugália és Románia sem kapnak jóvátételi szállítványokat. Olaszország számára a fontosabb szénzállítványokat továbbra is fentartják. A kormány hangsúlyozza, hogy az ideiglenes beszüntetés nem jelenti azt, mintha Németország végkép szabadulni akarna kötelezettségeitől.

A kormányváltással kapcsolatban a Birodalmi Bankban is fontos személyi változások történnének. Hawenstein elnök és Glasenap alelnök elhagyták helyüket. Utódjuk Bergmann volt államtitkár, a „Deutsche Bank“ igazgatója és Schacht, a „Deutsche National Bank“ igazgatója.

A diákmozgalom kritikája

írta dr. Jacob Jacobovici
a kolozsvári egyetem prorektora

II.

Nem szabad elfelejteni, hogy a román uralom itt még nagyon rövidéletű és hogy a kapcsolt területeken alighogy volt középiskolai oktatásunk s így egyetemünk ma még idegen középiskolák növendékeit fogadják be. Az általunk létesített liceumok körülbelül csak négy év múlva fogják szétküldeni az abszolvenset, de mindamellett a román elem helyzete a kolozsvári egyetemen, ha nem is olyan, amilyennek szeretnénk, de mindenesetre eléggé kielégítő.

A kolozsvár egyetemnek 1919 november elsején való megnyitásakor ezernyolcszáznyolcvan hallgatója volt. Ezek közül 1296 román, 276 zsidó, 229 német, 77 magyar. Ismeretes, hogy a román egyetem megnyitásaikor a nemrománok nagyrésze, de egyes románok, is tartózkodtak a beiratkozástól. Az 1919-20. év második szemeszterében történt beiratkozásokkal 1432 román, 447 zsidó, 291 magyar és német hallgatónk volt. 1922 november elsején, vagyis három évi működésünk után 2579 diákunk volt már s ezek közül 1655 román, 508 zsidó, 330 magyar, 22 szász és négy más nemzetiségű. S ha most a hallgatókat három csoportba osztjuk és pedig: román, zsidó és a harmadik, szászokból és magyarokból álló csoportra, megállapítjuk, hogy 1919-ben 1432 román, 427 zsidó és 291 más nemzetiségű diákunk, 1922-ben viszont 1655 román, 508 zsidó és 416 más. A románok tehát 13 százalékkal, a zsidók is 13 százalékkal, a más nemzetiségűek 30 százalékkal gyarapodtak. Látnuk tehát, hogy a román és a zsidó elem közti arány nem változott. Ezzel szemben megállapítható, hogy jelentékenyen megnőtt a magyarok száma, akik az 1919-beli 77-ről 330-ra szaporodtak fel. Ez az emelkedés 1922-ben volt a legerősebb, amikor a magyarországi okleveleket a kormány megsemmisítette.

Ha párhuzamot vonunk az összes keresztény hallgatók és a zsidók között attól kezdve, hogy a kolozsvári egyetem megnyitott egészen a mai napig, azt konstatáljuk, hogy az egyetem megalapításakor, 1919 első félévében, a zsidók 15-01 százalékos arányszámot képviseltek, az 1920-21. év második szemeszterében 26-01, az 1921-22. évben 22-84, az idei tanévben pedig 19-68 százalékosat. A magyar uralom idejében, az 1910-11 tanévben, amikor a kolozsvári magyar egyetemnek legtöbb hallgatója volt, a zsidók 19-09 százalékát képezték, vagyis ugyanolyan arányszámban voltak, mint nálunk, a mi egyetemünk megnyitásakor. A szaporulat a régi királyságból jött, Bukovinából és Beszarábiából.

A felsorolt számok részletezéséből megállapítható, hogy a zsidók száma arányosan oszlik meg a keresztényekével, ez az arány azonban nem a román elem velejárója, hanem inkább a magyarok szaporodásának következménye, míg a románok és zsidók közti viszonylat ugyanaz maradt, a beszarábiai zsidó elem beözönlése ellenére.

Ha különvesszük a beszarábiai, bukovinai s regáti zsidókat, akik az egyetemünk zsidó hallgatószámának mintegy huszonöt százalékát teszik, arra az öröndetes megállapításra jutunk, hogy a román egyetem helyzete e tekintetben sokkal jobb, mint a magyará volt. S még csak

alig három éve működik és Erdélyben egyáltalán nem volt román liceum!

A zsidók arányszáma a keresztényekkel szemben, fakultás és év szerint, a következő: a jogi karon 1919-20 első szemeszterében 2-3, 1920-21 első félévében 10-6, 1921-22 első szemeszterében 12-3, 1922-23 első félévében 11-11; az orvosi karon 32-3, 48-1, 43-11, 42-64, a gyógyszerészeknél 29-9, 37-3, 29-4, 21-11, a bölcsészeten 8-62, 15-9, 9-9, a természettudományi karon 4-8, 10-5, 9-9, 10-05. A hallgatók összességének tehát 15-01, 26-01, 22-84, 19-68 százalékát adták.

Ebből a kimutatásból látható, hogy a zsidók arányszáma legnagyobb az orvosi fakultáson, habár az 1920-21. évi 48-1 százalékról az idén 42-64 százalékra csökkent. Az orvosi karon kívül nagyszámban vannak a gyógyszerészeti karon, de itt is az 1920-21. évi 37-3 százalékról 21-11-re apadtak. A többi fakultáson 9-11 körül van az arányszám s az alig változott.

Ismeretes, hogy az első zavargások az orvosi kar első évfolyamán kezdődtek a Jasi-ból és Budapestről jött uszitók kezdeményezésére. A helyzet itt a következő: 222 hallgató közül 112 keresztény és 110 zsidó. Ezek közül 138 erdélyi, a többi regáti, bukovinai és beszarábiai s nagyon kismértékben magyarországi születésű, csehszlovák és jugoszláv. Külföldön született husz, legnagyobb részük román, akiknek szülei a jelenlegi Magyarországon laktak, vagy más utódállamban élnek.

(Folytatjuk)

A biharpüspökii állomáson . . .

Naponta többszáz utas marad le a vonatokról. Nincs megfelelő épület az utlevélvizsgálat lebonyolítására. Utasok szuronyok között

(Nagyvárada, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többször toglalkoztunk már a biharpüspökii vámnál uralkodó állapotokkal. A biharpüspökii vámnál utlevélvizsgálatra kerülő utasok rengeteg kellemetlen viszontagságnak vannak kitéve, ami annál súlyosabban esik latba, mert az állomáson igen sok olyan külföldi utas utazik keresztül, aki először teszi lábát Románia területére. Az első impressziók így igen kellemetlenek.

A budapesti gyors délután három órakor érkezik Biharpüspökire. A vonat körülbelül háromszáz-négyszáz Romániába igyekvő utast hoz magával naponta. A gyorsvonat mindössze husz percig áll az állomáson, ez az idő pedig nem elég a podgyász-, személy- és utlevélvizsgálat végrehajtására. Így esik meg az, hogy naponta

legalább száz-százötven utas marad le.

A vizsgálat lebonyolítására a vámországnak mindössze két szoba áll rendelkezésére. A megérkező utasokat először személy- és podgyászvizsgálatnak vetik alá. Ecélből egyenként engedik be az utasokat a nagyobbik terembe, ahol mindenkitől elveszik utlevélét, majd mindannyiukat a kisebbik terembe zsufolják össze, ahonnan mindaddig nem mozdulhatnak ki, míg utlevelüket nem láttamozták.

Minthogy az utlevelek láttamozását mindössze három tisztviselő végzi és az utleveleket három-négy naplőkönyvön kell keresztülvizetni, a vonat már régen kirobogott az állomásról, amikor néhány száz utas még mindig az utlevelére vár. Ilyenkor aztán a legkellemetlenebb, néha tragikus jelenetek peregnék le.

Weizmann megfedi a kongresszust

Éjjel egy óra volt, amikor Weizmann a szónoki emelvényre lépett. A terem, a tribün, a páholyok és a karzat roskadásig tele volt emberekkel. A hallgatóság lélekzetviasszafojtva várta Weizmann feleletét az elhangzott támadásokra. És Weizmann felalt, keserűen, élesen, fölényesen, mint aki utolsó kártyáját játssza ki. Közvetlenül, személyesen szólott támadóihoz és minden szóra vágott. Megfédte kongresszust, ahogy a mester feddi tanítványait s az emberek lehajtották fejüket, úgy hallgatták a suhogó filippikát.

— A ti vezetőitek hajlandó a szervezet első szolgája lenni, de nem utolsó házicselédje — kiáltotta oda azoknak, akik méltatlanságot támadták.

Weizmann beszéde alatt a teremben egyre fokozódott az izgalom, különösen a Grünbaum-csoport tagjai, jobbra lengyel képviselők, viselkedtek roppant idegesen. Amikor Weizmann arról beszélt, hogy defetizmussal vádolják őt azért, mert nyíltan kimondta, hogy a cionista szervezet egymagában nem képes urrá lenni a roppant feladatokon, Schipper lengyel képviselő valamint közbeszólt. Az amerikai csoport, amely Weizmann leglelkesebb támogatója, rendreutasította Schippert, mire a Grünbaum-pártiak felugrottak helyeikről és fenyegetően közeledtek az amerikaiak felé. Óriási zaj és tumultus keletkezett, a szocialisták is odarohantak és csak a német cserkészfiukból álló rendezők erőfeszítésének köszönhető, hogy nem került sor tetlegességre. A cserkészek nyomban készenlétebe helyezkedtek és kordont vontak a vitaközök közé, amelyet hasztalan próbált áttörni mindkét fél. A karzatokon, különösen a nők között, rendkívüli riadalom keletkezett, amely csak hosszu idő múltán csillapodott le. Weizmann az egész idő alatt karjára támaszkodva állott a szónoki emelvényen és nyugodt fölénytel nézte a szörnnyt kavarodást. A cionista kongresszusok történetében ez az első alkalom, amikor a delegátusok között a szenvedélyek annyira fajultak, hogy majdnem tetlegességre került a sor.

Amikor a rend ismét helyreállott, Weizmann tovább folytatta beszédjét épp oly élesen és keserűen, mint előbb, de egy sóhajítás sem hallatszott. Most már tényekről beszélt.

— Minden nap, amelyen nem megyünk előre, visszafelé megyünk, mert ugyan azon idő alatt az ellenséges erők előre mentek. Válasszanak hát az urak.

Deregett már, mikor Weizmann befejezte beszédét. Az emberek megrendülve, kábult lélekkel mentek haza. Az igazságot, az utat még nem látják. Marton Ernő

Sajtó alatti

SZABÓ IMRE

SZENT ELIZ

című regénye

Ára finom papíron 50 lej. Számosított diszkidás 120 lej. Előfizetéseket elfogad az „Uj Kelet“ könyvosztálya. Cluj, Strada Baron L. Pop 10.

Ha művészi kivitelű vasbutort

akar venni, ne sajnálja az utat és tekintse meg a Marosvásárhelyre

SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermett
Asztalokok furnírtszükségeiteket legelőször itt szerezhetik be

Róka, keleme, Szörmfestés,
vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

A tapasztalat után dárta, aki az csomag gazdájá után még a sz esnie, ami még gok gazdátlanu Legutóbb két kis ap

Ilyen esetekben az állomás területén azonban még n riája. A kisebb összehúzófolyák, a utlevelüket kéz

Időközben a Magyarországra várakozó Magyar félrevezetik, míg A vizsgálatot utasok részére szabad ég alá rabokkét

és ahol az időt éve. Órák mul ket és újabb vonatra várnak.

Az illeték hogy az anomáliá felépítésével le mények között b számát, mert a nál több tisztvi már mérnöki bí nagyszabású ép azóta a bizottsá sem mutat a kó államnak elsörr mert így kívány nek ügyét nem biharpüspökii vá

Tizenkét a papfa

Lelőtte a bá

(Kolozsvár sítőjától.) A kolozsma délelőtt meg mag. A bünper papfalvi gazda, George Simion Teodor nevű fió koccantak, rövid rántott és két néhány perc a csendőrség letart ségre hozta.

A bíróság a vádlottat hallgat megölte, de tagad vette el. Előadás reá, mire ő mené kott és fivére a előrántotta revol

A tanukihívó kivétel nélkül a fényt derítettek Eszerint a tervét hogy a meggyilk nem engedte, hog az erdőből. Emia volt a civodás és tette, hogy végez tegyvert emelt rá a fegyverét eladt amit feltűnés nél szerint a végzetes dékkal kötött bel

A perbeszédkezés után embe bűnösnek és ezért Az ítélet ellen va tott be, míg az v

Nagyvárada alatt lehet előfize

A tapasztalatlan utasok jórésze a podgyászvizsgálat után nyugodtan rábízta csomagjait a hordárra, aki azokat el is helyezte a vonaton. A csomag gazdájának azonban a podgyászvizsgálat után még a személyvizsgálaton is keresztül kellett esnie, ami még javában tartott, amikor a csomagok gazdátlanul továbbrobogtak.

Legutóbb megtörtént, hogy

két kis apró gyermeket anyjuk nélkül vitt el a vonat.

Ilyen esetekben természetesen óriási riadalom támad az állomás területén. A vonatról való lemaradással azonban még nem fejeződik be az utasok kálváriája. A kisebb teremből, ahol mindannyijukat összehusfolyják, addig nem szabad kimozdulniok, míg utlevelediket kézhez nem kapják.

Időközben azonban Biharpüspökre érkeznek a Magyarország felé utazók. A már, egy óra óta várakozó Magyarországról jött utasok utleveledit félreteszik, míg az új utasok utleveledit átvizsgálják. A vizsgálotermet természetesen kiürítik az új utasok részére, a vonatról lemaradtakat pedig a szabad ég alá terelik, ahol

rabokként fegyveresen őrzik őket

és ahol az időjárás összes szeszélyeinek ki vannak téve. Órák múlva: végre kézhez kapják utlevelediket és újabb órákat töltenek el azzal, hogy vonatra várnak.

Az illetékes hatóságok már régen belátták, hogy az anomáliákat csak új, modern vámpépület felépítésével lehet megszüntetni. A jelen körülmények között hiába is szaporítanak a hivatalnokok számát, mert a kisterjedelmű irodaszobába háromnál több tisztviselő el sem fér. Hónapokkal ezelőtt már mérnöki bizottság járt az állomáson, amely nagyszabású építkezési tervet dolgozott ki, de azóta a bizottságnak nyomavészett és semmi jel sem mutat a komoly építési szándékra. Pedig az államnak elsőrendű érdeke segíteni az anomáliákon, mert így kívánja meg az ország tekintélye, amelynek ügyét nem a legmegfelelőbbben szolgálja a biharpüspöki vámvizsgálat.

Tizenkétévi fegyháza itélték a papfalvi testvérgyilkost

Lelőtte a bátyját, mert nem engedte lopni

(Kolozsvár, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék büntetőtanácsa ma délelőtt megdöbentő büntett tárgyalását kezdte meg. A bűnper vádlottja George Simian jomódu papfalvi gazda, akit testvérgyilkossággal vádolnak. George Simian évek óta rossz viszonyban élt Teodor nevű fivérével. Január 25-én újra összekoccantak, rövid civódás után Simian revolvert rántott és két lövéssel leterítette bátyját, aki néhány perc alatt meghalt. A testvérgyilkost a csendőrség letartóztatta és a kolozsvári ügyészségre hozta.

A bíróság a vádirat felolvasása után elsőnek a vádlottat hallgatta ki, aki beismerte, hogy fivérét megölte, de tagadta, hogy tettét szándékosan követte el. Előadása szerint fivére fejszével támadt rá, mire ő menekülni próbált. Futásközben elbukott és fivére a fejszével rá akart sujtani. Ekkor előrántotta revolverét és önvédelemből fivérére lőtt.

A tanúhallgatások során a tanuvallomások kivétel nélkül a vádlott ellen szóltak és szomorú lényt derítettek a megdöbentő büntett okaira. Eszerint a tervérek közti haragra az adott okot, hogy a meggyilkolt csász volt a falu erdejében és nem engedte, hogy bátyja jogtalanul fát vigyen az erdőből. Emiatt a testvérek között napirenden volt a civódás és George Simian többször kijelentette, hogy végezni fog fivérével. Egyszer már tegyvert emelt rá, de kicsavarták a kezéből. Ekkor a fegyverét eladta és revolvert vásárolt helyette, amit feltűnés nélkül hordhatott magával. Tanuk szerint a végzetes napon a vádlott gyilkolási szándékkal költött bele fivérébe.

A perbeszéd után a bíróság hosszas tanácskozás után emberölés büntetésében mondta ki a bűnösnek és ezért tizenkét évi fegyháza itélt. Az ítélet ellen vádlott és védő felebbezést nyújtott be, míg az ügyész az ítéletben megnyugodott.

Nagyváradon Szilágyi Dezső-utca 6. szám alatt lehet előfizetni az Uj Keletre.

Ujabb részletek Németország véres vasárnapjáról

Sortűz Hamburg, Halle, Weisenfels utcáin. A kommunisták Lipcse ellen is felvonultak. Stresemann kinevezése lecsillapította a munkásságot

(Berlin, aug. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Utólagos jelentések szerint a vasárnapi napon, amikor a kormányválság és a gazdasági krízis tetőpontját érte el, még több városban voltak zavargások, amelyek valamennyien rendkívül súlyos kimenetelűeknek bizonyultak. Hamburgban néhány gyárban, többek között a vasművekben, beszüntették a munkát. Amikor a munkások egyrésze mégis munkára ment, a kommunisták ellátták utjukat. Az elősiető rendőrök és a kommunisták között fegyveres összeütközésre került a sor, amelynek folyamán több munkás meghalt. Weisenfelsben zavargások törtek ki. A rendőrség tiz tüntetőt agyonlőtt, harmincat megsebesített.

A zavargások áttejedtek a francia megszállás alatt lévő területekre is. Gelsenkirchenben hajnalig tartó tüntetések voltak. Seitzban a kommunisták megtámadták azokat a munkásokat, akik nem engedelmessékedtek a sztrájkra való felhívásnak. Kifosztották az üzleteket, a fogház elé vonultak, ahol éles harcot vívtak a fogházőrökkel és a foglyokat kiszabadították. A hatóságok kihirdették az ostromállapotot. Halle-ban a sztrájkproklamáció hatása alatt a bányá-

munkások üzemtanácsa azonnal beszüntette a munkát. A bányatulajdonosok erre

marhákat és sertéseket vágattak le és a húst és a zsírt szétosztották a bányászok között,

amiáltal sikerült őket a sztrájktól visszatartani. Szászországban és Thuringiában a gazdasági munkások is sztrájkolnak és még a szükségmunkát elvégzését is megtagadják. Lipcse ellen vasárnap hajnalban nagy kommunista csapat vonult fel. Az országúton szembetalálkoztak a rendőrséggel, mely sortűzet adott le a kommunistákra, akik megfutamodtak. Kilenc halottat hagytak maguk után.

A Cuno-kormány lemondása a munkásokat némileg lecsillapította. Stresemann kinevezését általában az egész országban megleléssel fogadták. A „Vossische Zeitung” szerint

Stresemann rátermettsége bizonyos,

ami abból is látszik, hogy a német és francia nacionalisták bosszankodnak kormányrajutása miatt. A „Vorwärts” annak annak a reményének ad kifejezést, hogy Stresemann megtalálja a szociáldemokratákkal való együttműködés útját.

Emlébeszéd Alexander Marmorek felett

A karlsbadi kongresszus második ülésén Jean Fischer, antwerpeni délelőnök, Marmorek benső barátja, emlékeszédet tartott, amelyet itt közlünk:

Ma két halott árnyékát és védelmét érezzük magunk felett. Cowen oarátom nagy emlékeszéd keretében méltatta Nordaut, a mestert, elnökünk Szokolov ur, találó szavakkal jellemezte Alexander Marmoreket. Szavai szívből jöttek és mindenkinek a szívébe plántálódtak. Ha mégis arra kérem Önöket, engedjék meg, hogy néhány szóval kifejezzem a bennem érzett gyászt, azért teszem, mert mindkettőjükhöz szoros barátság fűzött. Nordau hatalmas alakjáról nem akarok beszélni. A halott Nordau élő hatalom marad mindenkor számunkra. Csak a nagy, a mi kedves Marmorekünkéről szeretnék néhány szót szólni. Alexander Marmorek nagyon komplikált lélek volt. Hasonlóan Herzlhez és Nordauhoz, mielőtt a cionista mozgalomhoz csatlakozott, világhire volt. Gyógyászati felfedezései felett szokatlanul heves vita támadt, heroikus harcot, amit nagy küzdelmekkel diadalra vitt. Halálával a gyógyászat terén elért eredményei nem multak el. A mai idők egyik kiváló bakteriológusa volt és nagy orvos volt. A háború alatt Marmorek egy magyarországi járványkórház élén állott, a különböző nemzetiségű emberek ezreinek életét mentette meg, vagy fájdalmát enyhítette. Tragikus sors Marmorek, aki eredményesen küzdött betegség és halál ellen, élete teljében szakadt el az élettől. Kiváltságos természet, lángoló szellem, szívjósággal párosulva, önfeláldozással és barátokhoz való tiszta önzetlenséggel. Tisztult karakter, sehol egy hasadás, kemény, mint az acél, hajthatatlan és törhetetlen, de egyuttal lágy és meleg érzések sugárzottak szinte gyermeki kedélyből.

Nordauhoz való baráti viszonya megindító, nem is lehet mással, mint Jonathan és Dávid barátságával összehasonlítani. Sok igaz jóbarátja volt és sok ellenfele. A nyitott sir előtt nem akarok sebeket feltépni, de hamis képet rajzolnék az életéről, ha ezt elhallgatnám. Impulzív természet, ez sok ellenséget szerzett számára. Tudott éles ellenfél lenni, ha kellett, agresszív volt, hiszen ismerik harcát a cionizmusban, ragaszkodását Herzl elveihez és azt a feltogását, hogy ezeken az elveken nem szabad változtatni, mert különben az egész épület megrázkódik. Marmorek tipusa volt a zsidó jellemeknek, amely szilárdságával és szívósságával évezredekben tartotta fenn fajiságát. Nehéz az ilyen baráttól megválni, nehéz beletörődni a gondolatba, hogy meghalt. Barátai és hivi ragaszkodással, fájdalmas visszaemlékezéssel gondolnak rá.

Amikor a betörő üldözi a cínkostársát

Furfangos betörők a Pap-utóban

(Kolozsvár, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Furfangos betörőknek lett az áldozata Curtean Emil kolozsvári hivatalnok. Tegnap este, a ház lakóinak szemelátára, ismeretlen tettes behatolt Curtean lakásába, felfeszítette a szekrényeket, ahonnan ötvenezer lej értékű ruhaneműt és egyéb holmit vitt el.

Curtean Emil két utcára néző szobában lakik a Pap-utca 22. szám alatt. A család tegnap este vacsoránál ült, amikor a betörés történt a szomszédos szobában, melyet üvegajtó választ el a másiktól. A hálószobának nyitva volt az ablaka, mely alig van egy méternyire a föld szintjétől, a tulajnak nem volt nehéz dolog bejutni. Az utcáról lépett be ugyszólván a sötét szobába, míg társai egy hatalmas, szalmakalapos ember kúnn maradt, hogy ügyeljen, nem-e vetődik arratétel rendőr. Tizenegy felé járt az idő, ilyenéjt a félreeső utcában alig fordul meg valaki.

A besurrant tolvaj odalopozott az üvegajtóhoz és a vékony függönyön keresztül benézett a szobába. Láta, hogy a vacsora még jóideig elhúzódik, nyugodtan fogott tehát a munkához. Négykézláb, hogy az árnyéka rá ne vetődjék az elfüggönyözött ajtóra, odakuszott az ablakkal szemközti szekrényhez, álkulccsal felnyitotta a hozzálátott a fosztogatáshoz. Az összeszedett holmit begyömöszölte az ágyról lehuzott takaróba, becsukta a szekrényt és óvatosan visszaurrant az ablakhoz. A fálnál azonban belebotlott a földigőrt ablakfüggönybe s az így keletkezett zaj átszűrődött a vacsorázó házbeliekhez.

Curteanné a gyanus zajra kinyitotta az üvegajtót és csak annyit látott, hogy valaki hatalmas csomaggal a háza alatt kiugrik az ablakon. Eleikoltotta magát, mire a többiek is berohantak. Az asszony lihegve mondta el, mit látott, mire a közben összecsendült többi lakó az utcára sietett, hogy üldözöbe vegye a tolvajt. Az örnek hagyott betörő, mikor érkezésüket meghallotta, habozás nélkül sietett a házbeliek elé s tettetett ijedtséggel kezdett érdeklődni, mi történt. A betörő ezalatt a legközelebbi utcasarkon eltűnt. A helyszínen maradt betörő kijelentette az üldözőknek, ő látott valakit nagy csomaggal végigfutni a Pap-utcán.

A furfangos tolvaj magával csalta az egész társaságot végig az egész Pap-utcán, ott aztán egy alkalmas pillanatban kerekelt oldott. Egy kapitány leányának vallomása szerint, aki látta őket, a két betörő a Hosszu-utóban találkozott és eltűntek a Széchenyi-tér irányában.

A két furfangos betörőt nem sikerült még kézrekeríteni.

A ruhrvidéki német asszonyokhoz színes katonákat szállásolnak be

(Newyork, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Feltűnéseltető távirat érkezett ma Calvin Coolidgehez, az Unió elnökéhez. A táviratot a rajnavidéki német asszonyok küldötték, akik segítségért fordulnak az elnökhöz a francia csapatok erőszakoskodásaival szemben. A távirat mint borzalmas tényt említi meg, hogy a francia hatóságok a trieri kerületben elrendelték a szolgálatukat megtagadó német vasutasok kiutasítását olyképen, hogy családjuk visszamaradjon és asszonyaik átvegyék a lakásokba beszállásolható színes katonák kiszolgálását.

A távirat emlékezteti az elnököt arra, hogy Amerika mindig védelemben részesítette a fehér asszonyokat a színesekkel szemben és ezuttal is könyörögnek hozzá, nyújtson segítséget a fenyegető szegénységben. A táviratot a német asszonyok nevében Ohaimb asszony, birodalmi gyűlési képviselő írta alá.

Berlin, augusztus 14. A vasutasszövetség a feszült helyzetre való tekintettel utasította tagjait, teljesítsék kötelezettségüket és óvakodjanak a sztrájktól, amely csak növelné az élelmiszerhiányt és a politikai felforgató terveknek szolgálna előnyére.

Lord Newton — Nagyváradon született

A „Viitorul” szerint Newton lord egy nagyváradai korcsmáros fia

(Bukarest, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány év óta egyes lapok hasábjain mind gyakrabban jelennek meg fantasztikus leleplező cikkek politikai és pénzügyi vezéregyéniségekről. Egyes lapok valóságos sportot űznek abból, hogy különböző politikai karrierkezeléséről hihetetlenül fantasztikus történeteket mondjanak el olvasóiknak.

A háború fenekestül felforgatta az egyes országokat. Nevek tűntek el az örök feledésbe és új ástókösök tűntek fel Európa politikai és pénzügyi egén.

Az új nevek körül a legendák özöne merült fel és a leghihetlenebb legenda talált legelőször hitelt. A sajtódivat legnagyobb előszeretettel azt deríti ki a közéleti nagyságokról, hogy zsidó származásúak. Így olvassuk néha romantikus, néha gyűlölködő köntösben, hogy a szenátor, a köztársasági elnök, a miniszter, a képviselő, az antiszemita vezér egyszerű falusi zsidó korcsmárosnak volt a fia.

A legújabb politikai karrier szenzációjáról a „Viitorul” rántja le a leplet. Ezuttal lord Newtonról, a lordok házának tagjáról tudjuk meg, hogy apja Nagyváradon zsidó korcsmáros volt.

A szenzációval a „Viitorul”-nak egyik brightoni olvasója szolgált abból az alkalommal, hogy lord Newton a jóvátételi tárgyalásoknál Magyarország pártját fogta.

— Lord Newton — írja a kitűnő brightoni — csak az utódállamok sajtójában kiváló férfi, Angliában észre sem veszik. Különben Magyarország iránti szimpátiáját az magyarázza, hogy nagyváradai zsidó fia. 1858-ban született Nagyváradon, de akkor még Neustadt Móricnak hívták. Apjának, Neustadt Jakabnak kis korcsmára volt Nagyváradon. A korcsma rosszul ment, a Neustadt-család Angliába vándorolt, ahol a család feje szeszgyárat alapított és óriási vagyona tett szert.

A fiatal Neustadt Móric bőkezű és pazarló életéről lett csakhamar nevezetes. 1906-ban Edward walesi hercegtől nagyszegű jótékony adományával megvásárolta a lordi címet. Nevét lefordította angolra és így profanizálta a nagy Newton emlékét és nevét.

Eddig a „Viitorul” szenzációja. Kár, hogy Newton lord nem olvassa a „Viitorul”-t és így se megerősíteni, se megcáfolni nem tudja a „szenzációt”.

Egy Rothschild — Magyarország főbiztosa

Páris, augusztus 14. Francia diplomáciai körökben azt a hírt kolportálják, hogy Bethlen István gróf magyar miniszterelnök legközelebb Karlsbadba utazik és ott találkozni fog Benes dr. csehszlovák külügyminiszterrel. A Bethlen-Benes találkozást eredetileg Postyúben akarták megtartani Francia diplomáciai körök szerint a magyar kormány ellogadta azt a követelést, hogy a külföldi kölcsön hovatfordítását és a szanálás munkálatait — osztrák példára — a Népszövetség kiküldendő teljhatalmu főbiztosa ellenőrizze. A kisanant államai a francia kormányal egyetértésben Magyarország főbiztosa a londoni Rothschild-ház egy tagját szemelték ki.

HIREK

Öromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Publicite Rador (București, Str. Gen. Berthelot 1. hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Az Uj Kelet az egyetemes erélyi és hánsági zsidóság napilapja.

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Elfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

Kabos Ede és a halottak

A véletlen az elmúlt vasárnapon Dées városába pottyantott. Itt dr. Lázár Lajos ügyvéd vendégszerető családja körében töltöttem néhány kellemes órát. Az ügyvéd jogászveit és a későbbiek is abban az irói és művészi körben töltötte, amely akkoriban a magyar szellemi világot irányította. Dr. Lázár gyermekkori barátja volt Kabos Edének, akinek pályáját figyelemmel kísérte. Visszaemlékszik Kabos Ede annakidején a szatmári állami főgimnázium tanulója első versére, amelynek kezdősora ez volt:

„Egy lányka inda-karja átöleli.”

Kabos Ede egyidőben kezdte Bródy Sándorral irói pályáját és különösképpen mind a ketten az akkor újszerű, a romanticizmus reakcióként jelentkező realiztikus irányzattal mutatkoztak be egy-egy kötettel. Kabos Ede „De profundis” című novellás kötete majdnem egyidőben jelent meg a „Nyomorultak” című Bródy-munkával. Kabos azonban gyorsan publicista lett és a napilapok lázas munkája miatt csak ritkán jutott ahhoz a nyugalmas, szemléltető néhány órához, amit a művészi írás megkövetel. Komolyan fogta fel hivatását, amint hogy politikai és társadalmi cikkeiben mindig is komolyak voltak azok a szempontok, amelyekért viaskodott.

Egyszer azonban mosolyogni kellett Kabos egy írásán. Ismerősei közül valaki jelentette neki, hogy a szatmári gimnázium igazgatója Hehelein Károly nagybeteg. Volt aki a késő esti órákban betelefonált Kabosnak, hogy az igazgató meghalt. Az újságírónak már nem volt módjában ellenőrizni a hír valódiságát, leült és egy gyönyörű nekrológot írt az igazgatóról, aki a „Pesti Napló” számára meghalt. A következő számban már rektifikálni kellett a gyászírt és néhány nap múlva a közben meggyógyult igazgató írt egy szellemes választ a róla írt nekrológról. Attól fogva Kabos Ede a halottakról soha nem volt hajlandó a lapba egyetlen sort is írni.

De szerencsése volt, mert egy másik zsurnalisztai esemény gyorsan feledtette az emberekkel a nevetető esetet. Akkoriban ugyanis Ágai Adolf, aki kitűnően hegedült és jól ismerte Kóczó Antalt, arra kérte a cigányprimást, engedje meg, hogy mint a banda egyik tagja beállhasson a zenekarba, amelynek egy fontos politikai természetű estélyen muzsikálnia kellett Albrecht főhercegnél. A szigorúan zártkörű estély minden politikai pikantériáját elleste az író, aki másnap egy esti lap hasábjain a közvetlen tapasztalat frissességével írta le az estélyt és közben elmondotta mindazt, amiről a beavatottak azt hitték, hogy senki más nem fog rólok tudomást szerezni.

Ez az eset szenzációsabb és mulattatóbb volt Kabos Ede gikszerjénél, amely ilyen módon szép lassan elfelejtődött. (sz. l.)

— Ismét esett a lej Párisban. Nagyvárad bankköréből vett magánertesülésünk szerint a lej a párisi zárlatnál a 820-as nyitásról 8-00-ra esett. A lej újabb esése érthető konsternációt keltett a bankkörökben. Újabb esés várható.

— A király kihallgatáson fogadja Pasicot. Belgrádból jelentik, hogy Ferdinánd román király, aki ezidőszert Bledbeu tartózkodik, kihallgatáson fogadja Pasicos jugoszláv miniszterelnököt. Pasicos részletes jelentést fog tenni a királynak Jugoszlávia helyzetéről. Ez a kihallgatás Ferdinánd király határozott kívánságára fog megtörténni, aki tisztán akar látni abban a helyzetben, amelyet Radics akciója Jugoszláviában előidézett.

— Félbeszakadtak a román-orosz tárgyalások. Bukarestből jelentik: Az Oroszországgal folytatott kereskedelmi tárgyalásokat félbeszakították, mert a román delegáció Sorokából Bukarestbe utazott új instrukciók átvétele végett.

Leszállított
árak!

HARISNYA,
KEZTYŰ ÉS
KÖTŐTÁRU
KÜLÖN-
LEGESSEGEK
EREDETI
GYÁRI ARBAN
ÁRUSITTAT-
NAK

BLATT

KÖTŐT-
SZÖVÖTT
ÁRUHÁZA

Leszállított
árak!

CLUJ
KOLOZSVAR
FÖTER 13.
SZAM
ALATT

Állami tisztviselőknek külön engedmény!

* A hölgyek jelszava: Brázy Najad arc-
krémet és poudert használjunk, mert ez a legjobb
és mindenütt kapható.

* Csak pár napig vendégszerepel Jaulus
Morini világhíru szalon- és groteszkkomikus szen-
záció magyar és német musorral a Központi
Télikert Bar fényes, megnyitó musorában. Bele-
pó-dij nincs. Kezdeté föl tíz órakor. Rendes etterm.

LIQUEURS

Bogszá

— Masaryk el-
Bécsből jelentik: Dipl-
mazó hírek szerint M.
Belgrádba és Bukaresti
illetőleg a román király
A csehszlovák köztársas-
Bukaresti utját felhasznál-
ta tervbevett bécsi u-
Masaryk elnök Bécsen-
utazni, az osztrák főv-
kítja és három-négy
időzni.

— A marosvás-
hallgatók estélye. Mar-
lenti: Augusztus tízenn-
helyen tartózkodó zsidó
vészesztélyt rendeznek a
A gondosan összeállít-
pontja Heltai Idának,
jának a szereplése. A
gyobb érdeklődésre szán-
a Chiff-Smilovits—Po-
zongoraszólója, Berkovic-
lóg és a konferansz biz-
diákok segélyezésére me-
értékes élménye lesz
ségek.

— Tulzottak
lomról szóló hírek.
Görögországból most é-
pesti Tudósító“ bécsi n-
időben felmerült nyug-
amelyek ellenfordaloz-
ket jelentette ki: Ezek
Valószínűleg az adott
ról szóló hírekhez, hogy
dramma írásese által e-
allen. Szalonikiben a r-
előtt, azonban néhány
nem történt nagyobb
lerombolták volna a t-
Athénben nagy forrada-
Athénben teljes a nyu-

— Megjelent S
László nagyperspekti-
lábánál“, amely a zs-
almas idejét mutatja
elhagyta a sajtót. A
mára díszes kiállítást
példány jelent meg
lejes áron. Az egyszé-
nyomatásnak ugyan-
kal, fanyentes papiro-

— A kolozsvá-
más. Megirtuk, hogy
drótnélküli táviró- és
mány ezeknél jóval
síteni Kolozsváron is.
szeg azonban nem fog
hogy a munkálatok le-
igazgatóság azt a me-
delmi és iparkamarál-
íróban elsősorban ér-
körében csináljon pró-
meg őket pénzbeli t-
teken delután ez ug-
a kolozsvári nagybó-
A város a drótnél-
Házsongárdon már k-

— Ki írta a
Aradról jelentik: A
szenzációja, hogy a
gyanusított és harm-
vadt Mold Józsefe-
ben írt hamis levél-
vizsgálati fogságból
hatóságokat. A nyor-
miniszter apokrif lev-
nak elő, amelyeket
Ugyanettől a kéztől
hétfőn már az ügyé-
pítható, hogy a levél-
legű utasítást egy e-
apokrif levélről tud-
Az egyik aradi gar-
készen, arra az es-
ről jelentés ment a
erélyes vizsgálatot
bünperben, amely-
haltak meg érthete-
rűlmények között.

Masaryk elnök Bukarestbe jön.
 Budapesti hírek szerint Masaryk elnök az ősszel Belgrádba és Bukarestbe utazik a jugoszláv, csehszlovák köztársaság elnöke belgrádi és bukaresti útját felhasználja arra is, hogy régi tervbevetett bécsi utazását is megvalósítsa. Masaryk elnök Bécsen keresztül fog Belgrádba utazni, az osztrák fővárosban útját megszakítja és három-négy napot szándékozik itt tölteni.

A marosvásárhelyi zsidó egyetemi hallgatók estélye. Marosvásárhelyi tudósítónk jelentette: Augusztus tizenharmadikán a Marosvásárhelyen tartózkodó zsidó egyetemi hallgatók művelődési rendeznek a Transsylvania termében gondosan összeállított műsornak kiemelkedő pontja Heltai Idának, a budapesti Operaház tagjának a szereplése. A többi szám is a legnagyobb érdeklődésre számíthat. Fischer eselőszáma, Chliff-Smilovits-Politzer-trió, Berkovits Olga hangversenyzője, Berkovics Mátyás szavalata, a program és a konferansz biztosíték arra, hogy a bécsi hallgatók egélyezésére megrendezett estély nagyon érdekes élménye lesz a marosvásárhelyi közönségnek.

Tulzottak a görög ellenforradalomról szóló hírek. Budapesti hírek: Egy görögországból most érkezett kereskedő a „Budapesti Tudósító” bécsi munkatársa előtt, az utóbbi közben felmerült nyugtalanító hírekkel szemben, amelyek ellenforradalomról beszélnek, a következőket jelentette ki: Ezek a hírek nagyon tulzottak. Valószínűleg az adott alkalmat a nyugtalanságokról szóló hírekhez, hogy a munkások tüntettek a kárháza áresése által előállított bizonytalan helyzet ellen. Szalonikiben a munkások tüntettek a tőzsde ellen, azonban néhány fosztogatástól eltekintve nem történt nagyobb rendzavarás. Valószínű, hogy lerombolták volna a tőzsde épületét, vagy hogy Athénben nagy forradalmi tüntetések lettek volna. Athénben teljes a nyugalom.

Megjelent Sas László regénye. Sas László nagyperspektívájú regénye, az „Isten lábánál”, amely a zsidóság megszületésének hatalmas idejét mutatja meg, ma könyvvalakban elhagyta a sajtót. A szép könyv kedvelői számára díszes kiállításban, elegáns kötésben 300 példány jelent meg 300, 240, 200, 160 és 120 lejes áron. Az egyszerű kiadás, amely a könyv-nyomtatásnak ugyancsak díszes, színes iniciálékkal, famentes papíron jelent meg, ára 60 lej.

A kolozsvári drótnélküli táviróállomás. Megírtuk, hogy a temesvári és nagyvárad drótnélküli táviró- és telefonállomások után a kormány ezeknél jóval nagyobb állomást akar létesíteni Kolozsváron is. Az e célra előirányzott összeg azonban nem fogja fedezni a kiadásokat, úgy hogy a munkálatok lefolytatásával megbízott postai igazgatóság azt a megkeresést intézte a kereskedelmi és iparkamarához, hogy a drótnélküli táviróiban elsősorban érdekeltek kereskedők és gyárosok körében csináljanak propagandát a tervnek és nyerve meg őket pénzbeli támogatásra is. A kamara pénztelen delután ez ügyben értekezletre hívta össze a kolozsvári nagyobb cégek és vállalatok vezetőit. A város a drótnélküli táviróállomás számára a Rákosgyárdon már ki is jelölte ingatlanát.

Ki írta a Mold-féle hamis levelet?
 Aradról jelentik: A híres Mold-ügy legutóbbi szenzációja, hogy a kilenczrendbeli gyilkossággal gyanúsított és harmincötmillió lej sikkasztásával vádolt Mold Józsefet az igazságügyminiszter nevében írt hamis levéllel akarták kiszabadítani a vizsgálói fogságból, még mindig foglalkoztatja a hatóságokat. A nyomozás megállapította, Florescu miniszter apokrif levélben olyan szavak fordulnak elő, amelyeket erdélyi ember nem írhatott. Ugyanattól a kéztől származott más írás is, az a hűfőn már az ügyészségen lesz. Ezekből megállapítható, hogy a levelet és a másik hivatalos jellegű utasítást egy és ugyanazon kéz írta. Az apokrif levélről tudomása volt Mold Józsefnek is. Az egyik aradi garázsban autó áll állomában utra-készen, arra az eshetőségre, ha Mold Józsefnek sürgősen el kell tennie Aradról. A levélhamisításról jelentés ment az igazságügyminiszternek. Most erélyes vizsgálatot indítanak ebben a bonyolult bűnpertben, amelynek koronatanui közül kilencen haltak meg érthetetlen módon és titokzatos körülmények között.

Ki akarták fosztani a brailai görög-román bankot. Brailából jelentik: Vasárnap este szenzációs fogást csinált az itteni rendőrség. Egy oselédleány, amikor a mulatságból hazafelé tartott, a Banca Ellino-Romana előtt gyanus világgosságra lett figyelmes, mely a bank pincéjéből szűrődött fel. Jelentette ezt a sarkon posztoló rendőrnek, akinek telefonhívására a detektívek megjelentek a helyszínen és a pincében négy embert elfogtak. Az egyik betörő, miután a társaságot bekísérték, megszökött. Ez volt a banda feje: George Zamuth, aki görög származású angol alattvaló, őrmester volt a brit hadseregben. Elegáns megjelenésével számottevő tagja lett a brailai társaságnak és összejáratásban állott több előkelő emberrel. Egy detektívnek sikerült Zamuth Györgyöt a galaci kikötőben letartóztatni, amikor egy angol gőzösön el akarta hagyni Romániát.

Tárgyalják a lausannei gyilkosságot.
 Genfben jelentik: Mint ismeretes, a lausannei konferencia alkalmával, május 3-án, Konrádi orosz emigráns agyonlőtte a konferenciára kiküldött szovjetmegbízottat, Worowszkyt. A vizsgálat most megállapította, hogy a merényletet a Genfben letelepedett orosz emigránsok készítették elő. A gyilkosság tárgyalása szeptember havában lesz.

A közönség finanszírozta az angol miniszterelnök kocskázását. Mint egy londoni újság írja, érdekes kalandja volt a minap Baldwin angol miniszterelnöknek. A Hotel Cecilbe ment bérkocsin a belügyminiszter társaságában. A belügyminiszter elsőnek szállt ki a kocsiból, azután a tömegben át a szálló lépcsője felé igyekezett. A miniszterelnök ezalatt ott állt a kocsi mellett s ki akarta fizetni a kocsist. Egyik zsebéből a másikba nyúlt, de nem találta meg a pénztárcáját. A belügyminiszter, mikor a szálló lépcsőjéről visszatekinett, azonnal sejtette, hogy mi a baj és vissza akart jutni a kocsinhoz. Mikor a közönség megtudta, hogy a miniszterelnöknek nincs pénze a kocsidíj kifizetésére, mindenki, aki a kocsi körül volt, szívet odanyújtani a kocsinak egy-egy pénzdarabot. A kocsis nagyon meg volt elégedve s tovább hajtott. A miniszterelnök pedig nevetve köszönte meg ezt a szíves gesztust s tréfásan meg is ígérte, hogy a jövő évi költségvetésben Anglia javára fogja juttatni ezt az összeget.

Elektromos távolbalatókészülék. Budapesti hírek: Mihály Dénes mérnök elektromos távolbalató készüléket konstruált, mely Korn müncheni professzor találmányának, a képtávírozásnak továbbfejlesztése. Mihály találmányának lényege az: szerkesztett egy rendkívüli érzékenyséű fényfógot (oscillograph), amely másodpercenként ötvenezret fény-intenzitást produkál, ezzel összeköttetésben van egy képfelbontó készülék, mint leadó s egy képösszetevő készülék, mint felfogó. A leadás cikázó tükröcske segítségével történik, amely az oscillographokra vetíti a kép egyes elemeit. A felfogó készülék egyesíti ezeket az elemeket és elkészül a tökéletes másolat.

Daruvary külügyminiszternek nem ajánlottak fel igényrészvényeket. Budapesti hírek: Friedrich István az Ulain-ügyben tartott beszédében célzást tett arra, hogy Rakowszky Iván belügyminiszteren kívül, aki elfogadta, még egy miniszternek ajánlottak fel a Hitelbank részvényeiből, de ez visszautasította. A „Reggel” című lap legutóbbi számában meg is nevezi a minisztert, Daruvary külügyminiszter személyében. A lap részleteket is közöl, hogy miként utasította vissza Daruvary a följajlott részvényeket. Az ügygel kapcsolatosan Daruvary nyilatkozatot tett közre, amelyben kijelenti, hogy a „Reggel” híradása apokrif, neki nem ajánlott fel senki részvényeket. A valóság az, hogy a Hitelbank egyik főhivatalnokja egy véletlen találkozás alkalmával említette neki, hogy a bank újabb részvényeket bocsát ki. Erre ő azt mondotta, hogy nem szándéka részvényeket vásárolni. Sajnálja, hogy ilyen ügyben egyáltalán a nyilvánosság elé kell jönnie. Az egész kampány, amelyet ebben az ügyben néhány politikusi megindított, csak arra jó, hogy a helyzetet elmérgesítse, ami természetesen kifelé, az ország kárára történik.

Egy elégedetlen kliens agylőtte ügyvédjét. Megrendítő eset történt a minap Perpignanban, Barrère ügyvéd irodájában. A szőlőművelő Lacombe-fivérek pört indítottak egymás ellen az örökségük elosztása miatt. Nagy szőlőterületet örököltak, de nem tudtak meggyezni, hogy melyik rész melyiké legyen. A törvényszék a per folyamán sárgondnokot jelölt ki az ügyben s a terület egy része ennek intézkedése folytán zár alá került. A testvérek egyik, Lacombe József nem volt megelégedve ezzel a törvényes intézkedéssel s ügyvédjét okozta miatta. Megjelent Barrère irodájában, ott nagy botrányt csapott. Az ügyvéd tiltakozott a vádak ellen, mire Lacombe kirántotta revolverét s négy lövéssel megölte. Az ügyvédi iroda iruka, Laborgue Edmund, főnöke segítségére sietett, de a dühöngő ember őt is agyonlőtte.

Kopinics Párisban tartózkodik. Nagyváradról jelentik: Az itteni rendőrséghez tegnap bizalmas távirat érkezett Párisból, amely közli, hogy Kopinics Jenő orvostanhallgató, aki a budapesti Magyar Általános Hitelbanktól százötvenmillió koronát sikasztott, ott tartózkodik. A nagyvárad rendőrség most megkeresést intézett a párisi rendőrséghez, hogy Kopinicsot tartóztassa le.

A nagyvárad lakáshivatal új főnöke. Nagyváradról jelentik: A prefektus a lakáshivatal élére dr. Gherlán városi másodaljegyzőt nevezte ki.

Ballát színváltásra szólítják fel. Budapesti hírek: A függetlenségi negyvennyolcas Kossuth-párt választmánya elhatározta, felszólítja a párt elnökét, gróf Batthyány Tivadart, aki jelenleg külföldön tartózkodik, hívja fel a színtér külföldön élő Balla Aladárt, nyilatkozzék a budapesti szorb követtel folytatott megbeszéléseiről. Balla Aladár egyébként, mint hírlík, nem sokára visszajön, hogy azután pártja megbízásából Amerikába utazzék.

A strandfürdői verekedés epilogusa. Megírtuk, hogy július 24-én Herman Endre rulettasztaltulajdonos a strandfürdő pénztárfülkéje előtt tetőleg inzultálta dr. Anca járásbíró. A járásbírósg Herman sulyos testi-sértést büntetőben mondotta ki bűnösnek és nyolc hónapi fogsázbüntetéssel sújtotta. Felbevezés folytán a kolozsvári törvényszékhez került az ügy, amelynek büntetőtanácsa mai ülésén a vádcsalékmeny minősítést helyben hagyta, de tekintettel az enyhítő körülményekre, a vádlott büntetését négy hónapi fogságra szállította le. Dr. Cséke ügyvéd, a vádlott védője az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be.

A német vasúti díjszabás emelése. Berlinből táviratozzák: A személy- és teheráruforgalom tarifáit augusztus 20-tól 600 százalékkal telemelik.

Középiskolai tanárok nemzetközi kongresszusa Prágában. A csehszlovák középiskolai tanárok központi szervezete augusztus 28-án Prágában nemzetközi kongresszust rendez. A kongresszuson jugoszláv, francia, belga, holland, lengyel, olasz, spanyol, angol, amerikai és norvég delegátusok vesznek részt. A kongresszus alkalmából a csehszlovák középiskoláról informatív jellegű füzetet adnak ki.

Meghalt a bohóckirály. Newyorkból írják: A leghíresebb amerikai cirkuszi bohóc, Al Miacó most halt meg hatvanhat éves korában. Nagyon érdekes ember volt, akit amerikai szokás szerint a bohóck királyának neveztek el. Gyermekkorá óta ötven különböző cirkusz tagja volt s nemrég vonult nyugalmomba mint dussgazdag ember. Nagyon jól ismerte az amerikai népet s tudta, mivel lehet megnevetetni. Mindenféle furcsaságot eszelt ki s minden bohóckodását a legnagyobb komolysággal végezte. Mint trapez-művész is kiváló volt s még ötvenhat éves korában is végzett mutatványokat a legmagasabb trapezen. Fiát nagyon gondosan neveltette, sokat költött rá s mikor megkérdezték tőle, hogy milyen pályára szánta, így felelt: — Bohóc lesz ő is. Ez a legjobb mesterség, mert mindig vidám arcokat lát maga körül az ember. Csakugyan bohócot nevelt a fiából, aki azonban négy esztendővel ezelőtt meghalt, miután fiát szintén bevatta a bohóckodás titkaiba. Nemcsak fia, hanem unokája is bohóc lett.

zére kizárólag
 Berthelot I.
 asági zsidóság
 a forrás meg-
 vedévre 170 li)

lottak

na Déa váro-
 Lajos ügyvéd
 ttem néhány
 t és a később-
 körben töl-
 zellemi világot
 barátja volt
 gyellemmel ki-
 annakidején a
 a első veretere,

Bródy Sán-
 en mind a ket-
 mus reakciója-
 tal mutatkoz-
 e „De profan-
 em egyidőben
 bródy-munkával.
 lett és a napi-
 ritkán jutott
 néhány órához,
 omolyan fogta
 és társadalmi
 ak azok a szem-

kellett Kabos
 jelentette neki,
 gatója Hehelein
 6 esti órákban
 ragató meghalt.
 jában ellenőrizni
 nyörő nekrológot
 Napló” számára
 már rektifikálni
 mulva a közben
 emes választ a
 Kabos Ede a
 a lapba egyet-

gy másik zsurna-
 te az emberekkel
 ranis Ágai Adolf,
 ismerte Kóczó
 st, engedje meg,
 ja beállhasson a
 politikai termé-
 lett Albrecht fő-
 rú estély minden
 ír, aki másnap
 etlen tapasztalat
 a közben elmon-
 tak azt hitték,
 udomást szerezni.
 mulattatóbb volt
 ilyen módon szép
 (sz. l.)

sbán. Nagyvárad
 sünk szerint a lej
 árni 8-00-ra esett.
 ternációt keltett a
 to.

on fogadja Pa-
 y Ferdinánd román
 tartózkodik, kihall-
 v miniszterelnököt.
 enni a királynak
 allgatás Ferdinánd
 g megtörténni, aki
 helyzetben, amelyet
 földézett.

román-orosz tár-
 Az Oroszország-
 yalásokat félbesza-
 ó Sorokából Buda-
 véttele végett.

KÖZGAZDASÁG

A kormány pénzügyi reformokat tervez

Megváltoztatják az adókvótás rendjét és a szeszszeszimot

(Kolozsvár, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta a bukaresti sajtóban az új adók módosításának tervezetéről különböző, egymással ellentéző hírek jelennek meg. A pénzügyminisztériumban az adóbizottságok adópótlótervény elkészítéséről tárgyaltak, amelynek munkálatai Vintila Bratianu pénzügyminiszter keze alá kerültek. A tervezetnek olyan törvényjavaslatnak, amelyet a kormány az őszi parlamenti ülés előtt fog terjeszteni. A törvénytervezet azonban nem csökkenti a mai adórendszert által beállított súlyos helyzetet, inkább a fogyasztási és forgalmi adók fokozását célozza. A kormány ugyanis ezen a téren újabb bevételi

forrásokat remél.

Illetékes helyről szerzett információink szerint a szeszszeszimot is megváltoztatják, amennyiben nemcsak a szesztermelést és szeszadást fogják szabályozni, hanem lényegesen fel fogják emelni a szeszadót is.

A pénzügyminisztérium a szabadalmak kérdésének törvényes rendezését új törvénytervezet útján kívánja elérni. Tervezik továbbá a bélyegilletéktörvény módosítását. Mindezek az államnak új és lényeges bevételt jelentenek és semmiképpen sem alkalmasak arra, hogy a közgazdasági élet konszolidációját elősegítsék.

A mai valutapiac

A lej újabb zuhanása. Paritás felett az eszt. devizák. Zuhán a francia frank. Javul a német.

(Kolozsvár, augusztus 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lej esése, amint előrelátható volt tovább tart. A tegnapi párisi zárlatnál 8-20-al jegyezték. A mai párisi előtörszén és a nyitásra változatlanul jegyezték. Párisban tehát újabban nem esett a lej. Zürichben azonban a francia frank a nyitáskor 30-75, a zárlatnál 30-40 volt. A belső pénzügyi piacra a kereslet állandóan emelkedik, ami a devizák és valuták árfolyamát messzi a paritás fölé emelte. A svájci frankot, holott a 250-es zürichi jegyzésnek 40 felel meg, a reggel 44-ért, a délutáni órákban 45-ért adták. Az összes külföldi devizák és valuták tíz-tizenegyszeresével állanak a paritás felett. Ugyancsak rohamosan emelkednek az effektív értékek is. Effektív dollárért 240-242-4, effektív font sterlingért 1050-1070-ot, effektív cseh koronáért 6-70-6-85-öt fizettek. A német márká árfolyama az európai tőzsdéken rohamosan emelkedik. Az értéke néhány nap óta szinte megkétszereződött.

Irányzat: a nyugati devizákban újabb emelkedés, francia frankban esés.

Augusztus 14-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt: 8000-9000 külf. magyar koronát, 13000-14000 belf. magyar koronát, 3-19-8-20 francia frankot, 2-28-2-29 svájci frankot, 0-40-25-0-40-50 dollárt, 380-982 olasz lírát, 890000-930000 német márkát, 28500-30000 osztrák koronát, 1450-1451 cseh koronát, 0-9-30-0-9-32 font sterlinget.

Valutapiac augusztus 14-én: Bukarest. Devizák: Páris 1290, London 1076, Newyork 235, Róma 988, Zürich 742, Prága 686, Bécs 32, Budapest 90-1, Berlin 127.

Bukarest. Valuták: Napoleon 812-821, márká 240-272, léva 185-186, török líra 119-127, font sterling 1010-1035, francia frank 1260-1278, svájci frank 4025-4125, líra 940-945, drachma 400-420, dinár 220-235, dollár 235-240, lengyel márká 10-25-11, osztrák korona 31-32, magyar korona 90-100, cseh korona 640-650.

Zürich. Nyitás-Zárlat: Berlin 190-190, Newyork 554-554, London 2530-2530, Páris 3175-3040, Milano 23-50-23-55, Prága 16-20-16-20, Budapest 3 1/2-3 1/2, Belgrád 580-582-50, Bukarest 250-250, Varsó 24-24, Bécs 77 1/2-77-50, Bécs lebélyezett

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a Kereskedelmi Hitelintézet Kolozsvár, Fő tér 20. Telefon 40 és 228

Esnek a cukorárak. Galacból jelentik: Az itteni piacon az import-cukor kilóját 27 lejért árúsítják. Az esés magyarázata, hogy a világpiacon nagy cukormennyiségek maradtak meg, amelyekre nem volt kereslet. Az áresés ma még a kisebb fizletekben nem észlelhető.

Bérbeadják a román állami kőbányákat. Bukarestből jelentik: A kormány az összes tulajdonában levő kőbányákat nyilvános árlejtésen bére adja. A bányák kitermelési határ-ideje huszonöt ésszendő. Az árlejtést csupán a bérleti ár magasságára vonatkozólag tartják meg, a kitermelés köteles minimumát az árlejtésen nem kell vállalni.

Banktanfolyam revizorok számára. A szász pénzügytanfolyam revizora, Neuziel Ferenc október 15-től 27-ig revíziós tanfolyamot tart. A tanfolyam elméleti és gyakorlati részből áll és ismertetni fogja az aktuális adó- és illetékszabályzatot is. A tanfolyam befejezése után a jelentkezőket, ha megfelelnek, revizori minősítésre fogják ajánlani. Az erdélyi pénzügytanfolyam szindikátusa a revíziós intézményt a Solidaritatea mintájára be fogja vezetni az összes erdélyi bankokban.

A tűzifaszállítás. A tűzifaszállítások, mint azt már megirtuk, a napokban megindultak. Az augusztusra kijelölt cégek nagyrészt már be- rakták a kijelölt vagonokat a Bukarest város számára szállítandó mennyiségből. A CFR. tűzifájának szállítását vasuti késedelmeskedés miatt csak 25-én lehet megkezdeni. Szeptemberben a kisebb cégek fogják leadni a rájuk eső kvótát. Akik az átadást előkészíteni nem tudják, erről 20-ig a Faegyesületet értesítsék.

A jogvédelmi szervezet alakuló gyűlése. A kolozsvári gazdasági szervezetek jogvédelmi egyesülete szeptember 9-én délelőtt 9 órakor tartja a kamara nagytermében alakuló gyűlését. A gyűlésre a meghívókat most küldték szét, egyúttal a szervezeti szabályzatot, az alapító oklevelet és az alapszabályokat is.

Fatermelők értekezlete. Az Erdőhivatal bukaresti központja 39578-1923. szám alatt az erdőgondnokságokhoz leiratot intézett, amelyben közli, hogy szeptember elsejével életbelépteti az erdőkisajátítási és erdővágtatási új rendszert. Minthogy az új rendszer sok fatermelőt közölről érint, az Erdélyi Rézsi Faegyesület vasárnap, aug. 19-én, délután 5 órakor a Parkas-utca 4. számú irodában értekezletre hívta az érdekelteket, akiket ezaton is felkérnek arra, hogy kisajátítási, termelési és vágatási engedélyekkel kapcsolatos irásaikat hozzák magukkal. Az ügyben dr. Metes Péter képviselő a napokban, mint az egyesület jogtanácsosa, Bukarestbe utazik.

A kereskedelmi kongresszus határozatai a miniszter előtt. A nemrég lezajlott kolozsvári kereskedelmi kongresszus határozatait a napokban fogják a miniszter elé terjeszteni. A kamara részéről Negrutiu, Pop Szever elnökök és Caciula titkár viszik a memorandumot Bukarestbe. A kolozsvári Sfatul azonban a kereskedővilág sérelmeit külön fogja előterjeszteni a kereskedelmi tanács bukaresti központja útján.

Marhovit's F. éhszerész! Arany, ezüst ékszerek, kinaezüst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek. Cluj-Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

SPORT

Angliába megy a bécsi Hakoah. A kontinentális viszonylatban is elsőrangú bécsi csapat augusztus huszonharmadikán angol tengerre indul. Szeptember elsején ligamérkőzésben fog résztvenni, harmadikán a Westham United bajnokság csapatával játszik a Hakoah, azután visszatér Bécsbe, hogy résztvegyen a Hohe Warte-pályán szeptember nyolcadikán és kilencedikén lefolyó körmérkőzésen. Ellenfelei a prágai Slavia és Slovan lesznek. December végén hosszabb spanyolországi túrát ad tenni a Hakoah, amely meghívást kapott Alexandriába, Kairóba, Jeruzsálembe és Jaffába. Valószínű, hogy a Hakoah az utóbbi tervet fogja telen megvalósítani, mely a csapatnak a jaffai Makkabiban szereplő két volt játékosától - Rotner és Schmorak - származik.

A Kinizsi országos atlétikai verseny huszonhatodikán lesz Temesváron a következő számokkal: 100, 200, 400, 1500, 3000 m. síkfutás, 300x400x200x100 m. staféta, magasugrás, távolugrás, diszkoszvetés, gerelydobás, 800 m.-es síkfutás és súlydobás. Junior számok: 200, 400, 3000 m.-es síkfutás, 4x1000 m.-es staféta, olimpiai staféta, magasugrás helyből, magasugrás, diszkoszvetés, gerelydobás. Nevezési határidő augusztus 20.

Vasárnap ismét játszik a Haggibbor és a KAC. Még el sem csendesültek a vasárnap KAC-Haggibbor meccs izgalmi, máris újabb mérkőzésben lesz részünk a jövő vasárnap. A kolozsvári szövetség ugyanis 19-én a hadiárkvár javára rendez jótékonycélú mérkőzést, melyre a KAC-ot a Haggibborral, a CFR-t pedig a KKASE-val sorsolta össze.

A petrozsényi CAMP országos sportünnepségei. A petrozsényi CAMP csütörtöki hétfőig tartó nagyszabású sportünnepségeket rendez Károly trónörökös védnöksége és személyes részvételével mellett. 16-17-18-án teniszversenyek lesznek, melyen az ország valamennyi jobb versenyzője indulni fog, vasárnap pedig országos atlétikai verseny keretében fog elődni a másod- izben kiírt és a KAC által védett Winklehner-vándordíj ezúri sorsa. Az atlétikai versenyeket Nagyrszében és Zsilvölgy válogatott csapatainak küzdelme fogja követni.

Vágott és vágatlan tűzifát waggon, ol és mázsatételekben, ugyszintén **Meszet, Cementet és Gipszet** legolcsóbban szállítja **CALCIT MŰVEK R.-T.** Str. Dragalina (v. Fellegvárt-ot) 9. Telefon interurban 11-06. **1 m³ oltott mész 400 lei**

Fűrésztelepek figyelmébe! Gyorsjáratu keretűfűrészeket (Gatter) 14-36"-ig Hasító keretűfűrészeket (Spaltgatter) és Hasító szallagfűrészeket (Trennbandsägen) és minden néven nevezendő famegmunkáló gépet a világhírű **„Framag Frankfurter Maschinenfabrik G. m. b. H. Gaggenau“** gyárból azonnal szállít a romániai vezérképviselő **Technica R.-T., Targul-Murás** Sürgőny cím: Technica Telefonszám: 336

GYAPJ RÉSZEKÉRE TIMIȘOARA

Ajánlja kiváló szövet, harmincennemű sportkötszövet

P á l y Alkított izredita kántort óhajt alkalmas elsőrendű kántorok és csengést erős hang megegyezés szerinti. Nak lesz megtérítve. Az Oráştie-i izrael

Első Erd. Zo SOLE JAKAB B

Emil Blaga autóraktára Cluj gum autodenka

Gazdas Déva berendezés Vas Elvállal legújabb autók, motorok Vásárolt használt motorokat stb. Elad gépeket, motort **Je** Vagonjavítási munkák és alkatrészek „Imperial“ hőlégyártmány, hajtás, zöldség, sűrű **Folytonműködő** roski-féle, órák lehajítására, gmoslékemelő **Egy darab Dol** Elektromotor, ród, 970 ton

Ajánlja kiváló minőségű szövet, harisnya és mindennemű sport és gyapju kötszövött áruit

Pályázat

Alulírott izraelita hitközség a nagy ünnepekre kántort öhajjt alkalmazni. Pályázhatnak olyan elsőrendű kántorok és előimádkozók, akik tiszta esengésű erős hang felett rendelkeznek. Fizetés meg egyezés szerint. Utiköltség csak a meghívottaknak lesz megtérítve. Orastie, 1928 augusztus 10. Az Orastie-i izraelita hitközség elnöksége

Első Erd. Zománcábragyár
SOLE JAKAB Brassó, Strada Ciocrac 2.

Tömör-gumik teherautókra minden méretben kaphatók

Kivánatra árjegyzékkel szolgálunk

Emil Blaga autóraktára Cluj

Gazdasági Ipar Rt Déva Déva

Modern berendezésű gépjavitóműhely Vas- és fémtövede

Elvállal legjutányosabb feltételek mellett gépek, autók, motorok, vasuti járművek stb. javítását. Vásárolt használt vagy javításra szoruló gépeket, motorokat stb. Elad gépeket, motorokat, különféle üzemenyagokat

Jelenleg eladó

Vagonjavítási munkálatokhoz szükséges anyagok és alkatrészek.

„Imperial” hőlégszárító berendezés, Maisseni gyártmány, használható mindennemű gabona, zöldség, sűrű moslék, trágya stb. szárítására.

Folytonműködő cefreleparólókészülék, Rudkorski-féle, óránkénti 15-18 hl. normális cefrelehajtására, gőz cefreszivattyúval, önmozgó moslékemelő készülékkel.

Egy darab Dolainski-féle szeszmérőgép. Elektromotor, 40 HP., 210 Volt, 3 fázis, 50 peried, 970 touz.

Megjelent Sas László az „Isten lábánál” c. regénye

Külföldi likőr- és pezsgőkülönlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

„Astra-Mill” Teil és Tsa
borítékgyár és papírkonfekoló Brassó, Gyár-ut 88

Elegáns kivitel **Elsőrendű áru**

Gyártmányai: Boríték, levélpapír, táska, blokk és dobozok raktárról kaphatók

Az irkák, mappák, levéldobozok (kazetták), rajztömbök, kottapapír gyártását és üzleti könyvekhez való papír vonalozását a napokban megkezdi

Miután kollekolónk még nem készült el, esetleges rendeléseknél kérjük a kívánt minta osatolását!

GEGRÜNDET 1871 GEGRÜNDET 1871

American Line

unterhält seit dem Jahre 1871 einen Dampferverkehr unter amerikanischer Flagge zwischen Amerika und Europa. Während ihres 50 jährigen Bestehens hat die American Line durch den zuverlässigen und regelmässigen dienst einen Ruf erworben, der ihren Namen nicht nur in den Vereinigten Staaten von Amerika, sondern in der ganzen Welt bekannt gemacht hat

Regelmässige wöchentliche Abfahrten

von Hamburg nach Newyork

mit modernen Zwischrauben- und Dreischraubendampfern

„Manchuria“ 13639 Tonnen	„Kroonland“ 13639 Tonnen
„Finland“ 12222 „	„Mongolla“ 12222 „
„Minnekahda“ 17221 Tonnen.	

Hervorragende Einrichtung der Kajüte und 3. Klasse Vorzügliche Auskunft erteilt:

N. BRÜCK & Co.

Bukarest, Str. Särindar 12. oder Timisoara, Herrengasse 8. (Josefstadt - Uri-utca)

Kostenlose Auskünfte über Pass- und Fahrtangelegenheiten Geldüberweisungen aus Amerika Gratis. Verlanget Prospekt!

R T

ecsi Hakoah. A k...
elsőrangú bécsi z...
madikán angol tur...
ligamérközésben f...
estham United bajn...
zután visszatér Bécs...
Varto-pályán szepte...
kén letolyó kőrmérk...
via és Slovan leszne...
anyolorozági turát ab...
eghívást kapott ma...
uzsálembe és Jaffá...
az utóbbi tervét fog...
a csapatnak a jaff...
játékosától - Rot...
ik.

atlétkai verseny...
esváron a következ...
1500, 3000 m. st...
0 m. staféta, maga...
szvetés, gerelydob...
obás. Junior számok...
tás, 4x1000 m.-e...
magasugrás helyb...
gerelydobás. Nevezé...

ik a Haggibbor és...
esultek a vasárnap...
aimai, máris ujabb...
jövő vasárnap. A k...
en a hadiárvak javá...
st, melyre a KAC-...
pedig a KKASE-va...

országos sport...
CAMP csütörtöki...
rtünnepségeket ren...
öksége és személye...
-18-án tenniszverse...
ág valamennyi jobb...
nap pedig ország...
fog eldőlni a másod...
védett Winklehner...
tlétkai versenyeket...
logatott csapatainak

tűzifát
telekben, ugyszintén
és Gipszet
szállít a

VEK R.-T.
flegvári-ut) 9.
ban 11-08.

400 lei

gyelmébe!

t (Gatter) 14-36"-kg
paltgatter) és
frennbandsagen)

a neve-
káló gé-
írú -1

Maschinenfab-
aggenau"

romániai veszt-

rgul-Murás

chnica
336

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lej. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lej. Legkelebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lej. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lej 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Perfekt gyors- és gépirónó arzonall belépésre kerestetik

Román, német nyelvet tudók előnyben részesítünk. Ajánlatok „Allandó” jellegre a kiadóba kéretnek. 6047

Izr. uriháznál két urileány taljes ellátást nyerhet. Cím a kiadóban. 6050

„Boldog otthon” levele van, vegye át. 6051

Bejáró zsidó szakácsnét keresek. — Jelenkezni az Erzsébet-fürdőben. 6052

Jobb házból való két iskolás fiut orth. köser ellátásra elfogadnék. Özv. Bergerné, Nagyvárad, Szacsy-utca 16. 6040

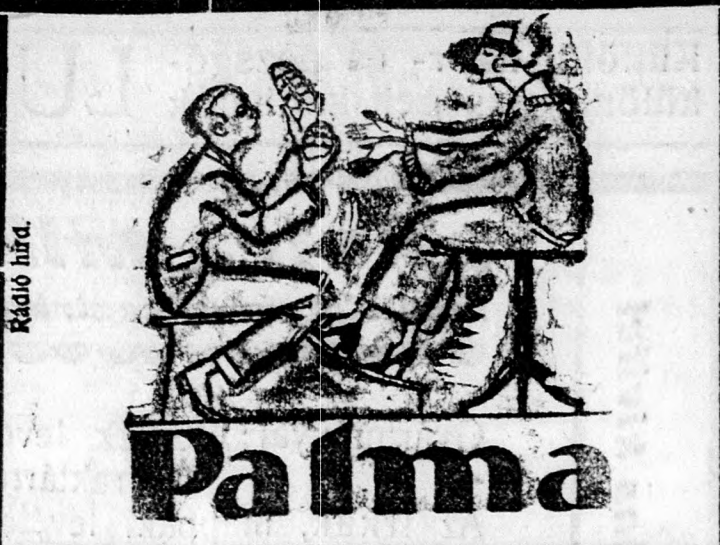
Két segéd a férfikonfektio és kézműru szakmából jó eladó, román, magyar és német nyelvtudással, azonnal felvétetik Goldstein Márkusnál, Petroşeni. 6036

Börkereskedőség, idősebb, ki a szakmában perfekt és jó detailista, felvétetik Hirsch és Czodik cégnél, Cluj 6049

Mérlegképes könyvelő bármilyen esti foglalkozást keres. Román, német levelezést lakásán való elvégzésre vállal. Azonnali szives megkereséseket a kiadóba kérek „Bármilyen” jellegre 6035

Perfekt könyvelő, levelező felvétetik

mielőbbi belépésre iparvállalatnál. Román, német nyelvet bírók előnyben részesítünk. Részletes ajánlatok „Biztos jövő” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek.

A minőségre ügyeljen és ne az árra, ha gummisarkot vásárol!

Kérje cipésztől kifejezetten a valódi „Palma” kauszuk-sarkot és kauszuk-talpat s utasítson vissza olcsóbb utánzatot!

Telefon 81. **Ládagyár** Plóközlet: Egeres
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1391
Sajovics és Lebovits fatereskedés és ládagyár Cluj, Strada Cernaui (vált Kajántól-nt) 1 szám

Önmaga ellen vét, Nagy és Szilágyi-

nál festett és tisztított ruháját. Cluj, gyár Strada Bariju (vált Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Első Erdélyrészi Ékszerárugár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban-2-13 * Sürgönyc: Juvare, Cluj
Ékszerárugártás, nagykereskedés
Fogászat arany és forrasztó * Arany, ezüst és platina beváltatás
Kienzle és Schwarzwald órák képviselője, gyári órákat
Csak viszontelárusítóknak!

Táblaüveg, demyonok

korcsmai és mindennemű üvegárak nagyraktára

Péter és Schwarcz

Cluj, P. M. Viteazul (Szécheny-tér) 34
1518
Legelőnyösebb beszerzési forrás

Pályázati hirdetés

Az Oradea-Mare-i orth. izr. hitközség polgári frukkolájában megüresedett román nyelv- és történettudományi tanszékre a hitközség iskolászéke pályázatot hirdet. Ez állás elnyeréséért folyamodhatnak kellő gyakorlattal bíró oly okleveles polgári és középiskolai tanárok, akik a román földrajz, történelem s alkotmánytan tanítására a oluj vezérigazgatóság 9055-1921. számú rendeletben előirt képesítéssel is rendelkeznek. Akik az állást elnyerni óhajtják, a kellően felszerelt s az iskolászékekhez címzett folyamodásukat alulírott elnökhez, legkésőbb augusztus 25-ig nyújtják be. Az állás a tanév megnyitása alkalmával elfoglalandó.
Oradea-Mare-Nagyvárad, 1923 július 30.

Bíró Márk igazgató Freund Lajos iskolászéki elnök

Kenderzsineget, 1381
Zsinórokat és hevedereket raktárról szállít
Zsák Zsineg
Bleier és Weisz cég vezérképviselete:
Emanuil Salamon & Comp.
Cluj, Piata Mihai Viteazul 40 szám.

Figyelem a nagy vasúti sarkokra!
A olcsó ügyeljen

Aranyat, platinát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltok. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, dísz tárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Lüszter saccó és mellények
Tennisz nadrágok
Mosó ruhák

Neumann M.
Tel. 431.
cégnél Cluj, Piata Unirei 14.

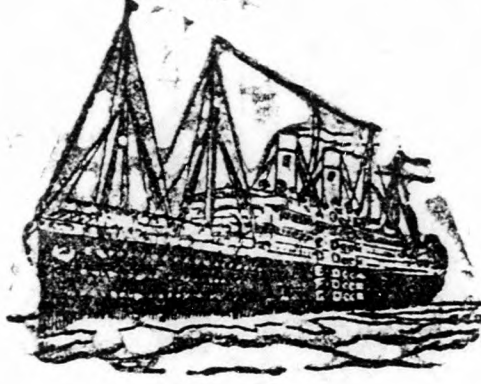
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREŞTI, STRADAPARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszószókkal, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztegár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejben fizetendő.

Értesítés:
A „CONSTANTINOPLÉ” luxuszószó érkezik 1923 szeptember 2-án indul 1923 szeptember 4-én
A „MEGALLI HELLAS” 22.000 tonnás gyorszószó ind. okt. 5-én

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., Bucureşti, Strada Paris No. 1.

Fabre Line

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG
Constanța-Newyork

közvetlen hajójáratok minden hónapban. Átszállás nélkül. — Csak egy vízum (az amerikai) szükséges. Augusztus 1-től rendes hajójáratok
Constanța-vaffa (Palesztina) és Marselle között.
Rendkívül kedvező feltételek. — Felvilágosításokat nyújt, prospektusokkal és hajójeggyel szolgál a

FABRE LINE S. A. R.
BUCUREŞTI, PASÁG, COMOEDIA

Legközelebb indulnak:
„Canada” szept. 8-án
Minden hónap 8-án rendes hajójáratok.

HIVATAL ÉS NY
Cluj, Kolozsvár, St
L. Pop (Brassai-ut
Telefon: Szerkes
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.
A kéziratok kizár
szerkesztőségnek
zendők. Kéziratok
adunk vissz
Cluj-Kolozsvár
Str
A német b
Stresemann, a r
német nép bizal
binációk előteréb
gették. Nem pol
utolsó években M
érdekek irányítj
a birodalom egy
A belpolitikai
szükségletek pr
ország napi igén
márkanak, tehát
politikát csinálni
ugy ahogyan a
szemben állottak
különösen nem l
versengés van a
ten kívül, az er
parlamentben és
a forradalmi álla
zás átvétele kom
pártérdekek az ir
a megválogatásáb
melyik az a felk
melyik az a na
gazdasági elme,
tudja az ország t
azért, mert a hit
iránta, megnyugt
az ország számára
Eddig csak
antant bizalmát
tudott anélkül, h
robotot végzett v
aki megteremtett
békesseges idők
Rathenaut megöl
és az előrelátók
hogy a Rathenau
találta szíven. Ut
munkájának foly
a passzivitás er
Most Stresemann
mert higgadt, el
is haladó pártna
olyan párt élén
eszméhez, néhány
távol áll a felfor
csak higgadt és
pénzember, a kere
sorból küzdötte
szaktekinetlyé.
politikus, hiszen
ha akart volna, o
senki másra nem
kívüle jobbat, k
amikor nem az
parancsolja, hogy
Válságos időben
vállalta, számolt
erejével. Lehet, h
azonban Stresema
megnyugvással ad
nyugvás azonban
Egy szétzilált or
ben, aki vállalko
megmentőt lát.
francia kormány,
órák teltek el k
mann mellé áll o
európa megbolyg
tudják állítani. E
nál, mert a hitel
mek és nem han
ségek után megy